

BOŽJAKOVINA

1. OPĆI I ADMINISTRATIVNI PODACI

Županija	Zagrebačka
Grad/općina	Dugo Selo
Naselje	Božjakovina
Katastarski podaci	k.č. br.: k.č. 3814/1, 3810, 3808, 3814/2, 3813, 3815, 3816, 3812, 3811, 3818/5, 4075, 3818/6, 3984, k.o. Brckovljani
Naziv	Dvorac Božjakovina/Drašković
Nadležnost	Konzervatorski odjel u Zagrebu
Glavna datacija	18. stoljeće
Naručitelj	Obitelj Drašković
Vlasništvo	Privatno
Pravni status	Z-7179
Namjena	Bez namjene

Povijesni katastar imanja iz 1862., zona zaštite na DOF podlozi:

2. SMJEŠTAJ, ORGANIZACIJA I SASTAVNICE CJELINE

Dvokrilni dvorac smješten je u središtu nekada velikog feudalnog imanja, koje se nalazi istočno od Dugog Sela, nedaleko od naselja Brckovljani. U 19. stoljeću, kada imanje postaje Zemaljsko gospodarsko dobro, formiran je prostran i vrlo bogat perivoj, dok je u istočnom dijelu ostala gospodarska zona s većim brojem gospodarskih zgrada. Njegovu sjevernu i zapadnu granicu i danas određuje rijeka Zelina. Perivoj je zadržao osnovnu prvotnu koncepciju uz dominaciju samoniklih stabala i neprimjerenu izgradnju kuća u nekim od njegovih dijelova. Gospodarska zona je sačuvana samo po funkciji i osnovnom rasporedu zgrada s tim da je povijesni supstrat nestao ili je sačuvan u vrlo malim količinama. Na mjestu povijesnih zgrada, duž puta koji vodi prema dvorcu, tijekom 20. stoljeća izgrađen je veći broj građevina, uglavnom skladišne namjene.

2.1. DVORAC

Dvokrilni jednokatni dvorac „L“ tlocrta zaključuju dvostrešna krovlišta. Pred ulazom u glavno krilo smjera protezanja sjever - jug, nalazi se drvena altana s dvostrešnim krovom, a nekada se, kako stare fotografije

svjedoče, cijelom njegovu duljinom protezao drveni trijem. Ovo krilo ima i stražni ulaz iz perivoja, nad kojim je balkon prostorije prvoga kata s kovano-željeznom ogradom. Prostorni koncept temeljen je na nizovima anfiladno povezanih prostorija duž vanjskih perimetralnih zidova s orijentacijom na perivoj, dok je komunikacijska jezgra veliki pravokutni hodnik u kojem je smješteno drveno stubište. Sporedno, uže krilo jednostavno je koncipirano nizom međusobno povezanih prostorija. Prostorije prizemlja glavnog krila svođene su bačvastim svodovima sa susvodnicama, prizemlje križnim i bačvastim svodovima sa susvodnicama, dok su katne prostorije zaključene koritastim svodovima s dekorativnim medaljonima.

Uzdužna pročelja obaju krila raščlanjena su prozorskim osima ujednačena ritma. Glavni ulaz pravokutne forme smješten je na dvorišnom pročelju glavnoga krila, dok je u osi na suprotnoj strani ulaz segmentna zaključka orijentiran prema perivoju. U obnovi druge polovice 20. stoljeća sva su pročelja obnovljena cementnom žbukom kojom je prekrivena izvorna žbuka pri čemu je dio arhitektonske plastike uklonjen pa današnje stanje i izgled vanjštine ovoga dvorca nisu prihvatljivi. Drvena altana sa dvostrešnim krovom,

drvenom ogradom i rezbarijama u zoni zabata, koja se nalazi pred glavnim ulazom u dvorac, potječe s kraja 19. stoljeća. Primjer je karakterističnog utjecaja tradicijskih oblika na arhitektonsko oblikovanje toga vremena. Osim očuvanog prostornog ustroja i konstruktivnih elemenata, u dvorcu se nalazi dio očuvane povijesne opreme u vidu podnih keramitnih pločica, vratne i prozorske stolarije s detaljima bravarije, kaljevih peći, drvene ograda stubišta itd., što doprinosi njegovoj vrijednosti i značaju.

2.2. GOSPODARSKE ZGRADE

Prema katastarskim listu iz 1862. godine u istočnom dijelu imanja nalazila se gospodarska zona s većim brojem zidanica. Tijekom 20. stoljeća, naročito nakon Drugog svjetskog rata kada je u kompleksu bila smještena tvornica špirita, stare gospodarske zgrade zamijenjene su novom utilitarnom izgradnjom koja je dijelom poštivala prvotnu organizaciju prostora i povijesne tlocrtne forme. Danas se u gospodarskoj zoni zatječe upravo ova izgradnja koja je u lošem stanju i ne posjeduje značajnije vrijednosti. Ipak, treba napomenuti da je prostor zadržao svoj izvorni gospodarski karakter te da se u planiranju prenamjene ovoga kompleksa brojni sadržaji, koji možda neće biti adekvatni za dvorac, mogu smjestiti ovdje.

2.3. KRAJOLIK

Prema katastarskom listu iz 1862. godine perivoj je zauzimao veliki dio imanja zapadno i sjeverozapadno od dvorca. Pejzažno uređen vijugavim stazama, grupama drveća i travnatim površinama, bio je ispresijecan alejama od kojih su čak tri vodile prema dvorcu. Trase dviju glavnih aleja očuvane su do danas, dok su ostale aleje i vijugave staze izgubljene rastom samoniklog zelenila. Veliki dio površine danas prekriva šuma hrasta, jablana, graba, lipe, a tu su i brojne unesene egzotične vrste. Oprema nije očuvana.

STANJE

Iako je nedavnom obnovom krovništva zaustavljen prodor vode u dvorac, njegovo stanje je loše. Dugotrajna vlaga, koja je još uvijek prisutna, prouzrokovala je podizanje drvenih podova, vlaženje i

otpadanje žbuke, slabljenje kompletnog konstruktivnog sustava. Drvena altana u lošem je stanju, oslabljene statike, pročelna žbuka je osim estetski i sastavom neprimjerena povijesnoj građevini, a loše je stanje i prozorska stolarije.

3. VALORIZACIJA

Unatoč intervencijama koje su mijenjale i degradirale izvorna obilježja kompleksa dvorca Drašković, on predstavlja svjedočanstvo o rezidencijalnom stanovanju kao i karakterističnoj organizaciji dvorskoga imanja koje objedinjuje stanovanje i gospodarenje. Zonu stanovanja čini dvorac okružen perivojem što između ostaloga potvrđuje ulogu i važnost prirode u kulturi življenja 18. i 19. stoljeća, dok je gospodarska zona izdvojena i organizacijom prilagođena funkciji. Dvorac je u svojoj unutrašnjosti očuvao uobičajeni prostorni koncept s nizovima međusobno povezanih prostorija duž glavnog pročelja s orijentacijom na perivoj i konstruktivne elemente u vidu bačvastih svodova u prizemlju te koritastih svodova s dekorativnim medaljonima na katu, karakterističnim za 18. stoljeće, što mu priskrbljuje arhitektonsku vrijednost. Usprkos neprimjerenoj obradi pročelja, svojim volumenom smještenim na platou u središtu imanja kreira karakteristične vizure i ambijente zbog čega svakako ima i ambijentalnu vrijednost. Njegov perivoj iznimno je bogat različitim biljnim vrstama od kojih su neke starije od 150 godina što doprinosi vrijednosti ovog segmenta nekadašnjeg feudalnog imanja.

4. MJERE ZAŠTITE I PREPORUKE ZA OBNOVU I PRENAMJENU DVORCA I PRIPADAJUĆIH DIJELOVA KOMPLEKSA

Dvorac, k.č. 3814/1, k.o. Brckovljani – stupanj zaštite: D2, D3

Obziron na stupanj očuvanosti volumena, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i interijerskog oblikovanja, glavno krilo obnavljat će se primjenom konzervatorskih metoda (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i sačuvanih dijelova opreme. Moguće su određene intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije.

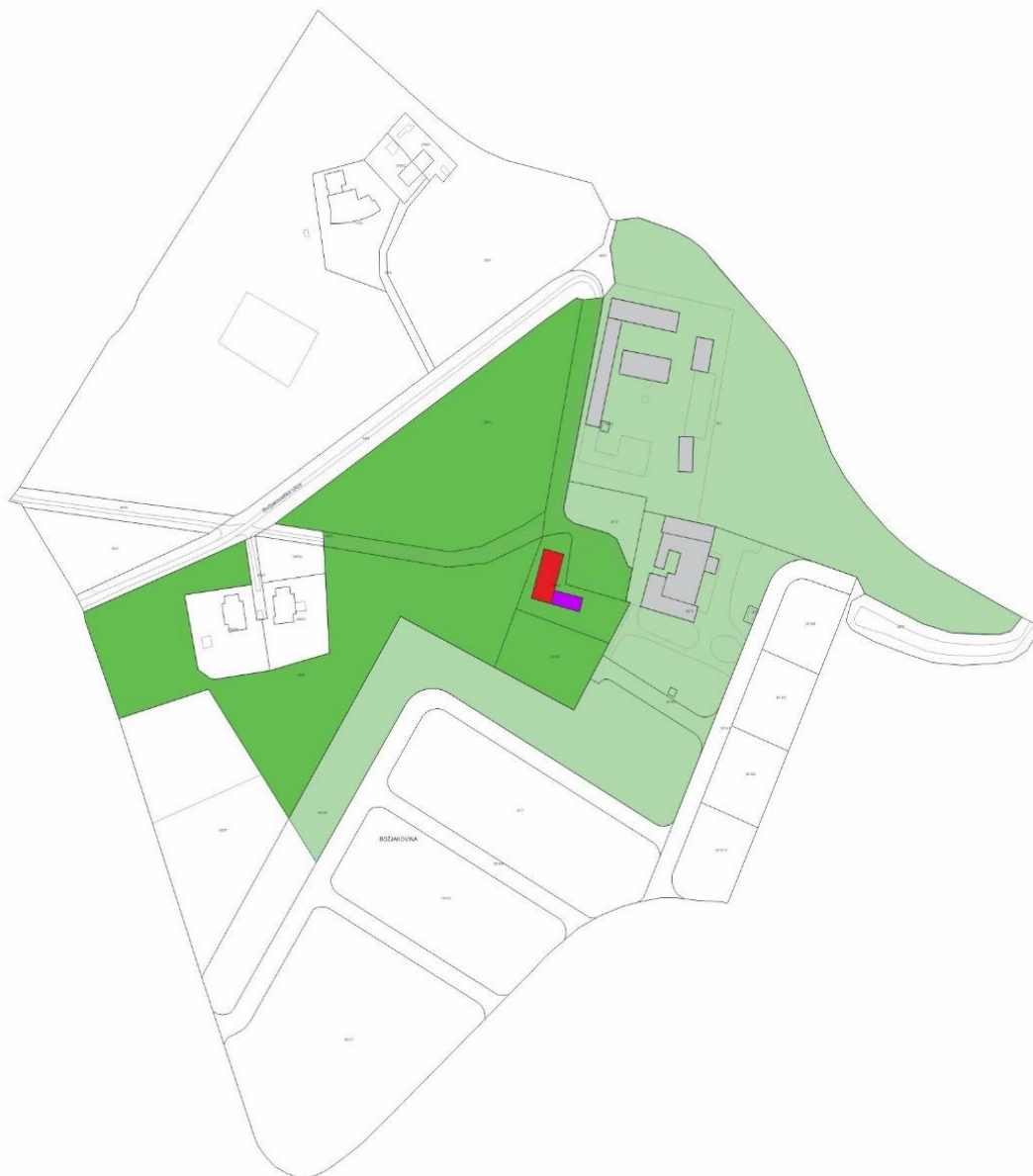
Bočno krilo obnavljat će se primjenom konzervatorskih metoda (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena te artikulacije i oblikovanja pročelja. Unutarnji prostor je moguće prilagoditi potrebama nove namjene.

Recentna izgradnja u gospodarskoj zoni, k.č. 3811, 3812, 3815, 3816 k.o. Brckovljani – stupanj zaštite: R1

U gospodarskoj zoni nalaze se recentno izgrađene zgrade utilitarnog karaktera o kojima valorizaciju i konzervatorske smjernice donosi nadležni konzervatorski odjel. Ukoliko će se postojeće zgrade uklanjati, moguća je izgradnja suvremenog oblikovanja u osnovnim gabaritima povijesnih gospodarskih zgrada.

Krajolik, k.č. 3810, 3808, 3814/2, 3984 (dio), 4075 k.o. Brckovljani – stupanj zaštite: K2; ostalo K3

Prostor povijesnog perivoja uredit će se očuvanjem ili rekonstrukcijom matrice s mogućim uvođenjem odgovarajućeg biljnog fonda i nove opreme. Sve ostale čestice unutar obuhvata zaštite treba urediti očuvanjem zelene zone poštujući identitetska obilježja krajolika.

DVORAC

- D2 ■ Primjena konzervatorskih metoda (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i sačuvanih dijelova opreme interijera. Moguće su određene intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjernicama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.
- D3 ■ Primjena konzervatorskih metoda (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena te artikulacije i oblikovanja pročelja. Unutarnji prostor je moguće prilagoditi potrebama nove namjene. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjernicama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.

PERIVOJ

- K2 ■ Očuvanje ili rekonstrukcija matrice s mogućim uvođenjem novog biljnog fonda i opreme. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjernicama koje će se izdati na temelju studije perivoja koju je prethodno potrebno izraditi.
- K3 ■ Očuvanje zelene zone ili parterno uređenje bez nove izgradnje, sve usklađeno s karakterom prostora (prema konzervatorskim smjernicama nadležnog konzervatorskog odjela).

RECENTNA IZGRADNJA

- R1 ■ Valorizaciju i smjernice donosi nadležni konzervatorski odjel.

5. BIBLIOGRAFIJA I DOKUMENTACIJA

Obad Šćitaroci, M., Dvorci i perivoji u Slavoniji, Zagreb, 1998.

Dvorci i kurije sjeverne Hrvatske – stanje i mogućnosti njihova uključivanja u suvremeni život, grupa autora, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, Zagreb, 1970.